

ТАНИЛЦУУЛГА

*Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай
хуульд хуульд нэмэлт оруулах тухай
хуулийн төсөл*

Монгол Улсын бэлэн хувцасны зах зээлд жилд дунджаар 1.2 их наяд төгрөг эргэлддэг боловч дотооддоо зөвхөн 10 орчим хувийг үйлдвэрлэж байна. Оёдлын салбар нь 2007 оныг хүртэл дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 30 орчим хувийг бүрдүүлдэг, 30 мянга гаруй ажилтантай байсан бол өнөөдөр 10 хүрэхгүй хувьд хүртэл буурсан байна. 2019 онд 3800 гаруй иргэн энэ салбарт ажиллаж, 143 тэрбум төгрөгийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг байсан бол 2021 онд буюу КОВИД-19 цар тахлын үеэр ажилчдын тоо 30 хувиар буурч, 2600 ажилтан, 97.3 тэрбум төгрөгийн үйлдвэрлэл хүртэл буурсан. Үүнд цар тахлын хөл хорио болон, импортын бүтээгдэхүүн 2019 онд 190 тэрбум байсан бол цар тахлын дараа энэ тоо 240 тэрбум төгрөг хүртэл өссөн нь дотоодын үйлдвэрлэл буурах бас нэгэн шалтгаан болсон хэмээн үзэж байна.

Хөнгөн үйлдвэрлэлийн салбар тэр дундаа оёдлын салбарыг дэмжих бодлогын хүрээнд 2005 оны 3 сарын 18-ны өдөр Гаалийн тариф, гаалийн татвараас чөлөөлөх тухай хуулийг баталж, мөн хуулиар оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн зориулалтаар импортолж байгаа сэлбэг, түүхий эд, үндсэн болон туслах материалыг гаалийн албан татвараас чөлөөлж, салбарын аж ахуйн нэгж, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийг татварын бодлогоор дэмжиж байсан туршлагатай. Уг хуулийг 2016 онд хүчингүй болгосноор салбарын үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд татвар, санхүүгийн дарамт нэмэгдсэн төдийгүй үүнийг дагасан бэлэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хэмжээ, ажлын байрны тоо, зах зээлд эзлэх хувь хэмжээ буурсан үзүүлэлттэй байна.

Салбарын судалгаагаар үйлдвэрлэгчдэд тулгамддаг томоохон бэрхшээлд хүний нөөцийн дутагдал, төрийн хүнд суртал, татварын ачаалал, бүтээгдэхүүний түүхий эд, материалыг импортоор хангадаг, импортын барааны үнэ өндөр зэрэг шалтгааныг голчлон дурджээ.

Түүнчлэн салбарын мэргэжилтэн, мэргэжлийн холбоодын зүгээс салбарт тулгамдаж буй бэрхшээлүүдээс нэн түрүүнд оёмол бүтээгдэхүүний импортын түүхий эд, үндсэн болон туслах материалыг гаалийн татвараас чөлөөлөх шаардлагатай гэдэгт санал нэгдэж, хууль санаачлагчид хүргүүлж байсан.

Дотоодын бэлэн хувцасны хэрэглээний 8 хувийг хангаж буй оёдлын салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн хэмжээ, эдийн засагт үзүүлэх нөлөөг нэмэгдүүлэх, цаашлаад экспортын бэлэн хувцасны төрөл хэмжээг нэмэгдүүлэх замаар нийгэм, эдийн засгийн хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх, салбарын хөдөлмөр эрхлэгчдийн татвар, санхүүгийн дарамтыг бууруулж, үзэл баримтлалд дурдсан олон эерэг үр нөлөөг бий болгох зорилгын хүрээнд энэхүү хуулийн төслийг боловсрууллаа.

Хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хууль, Засгийн газрын 2019 оны Аргачлал батлах тухай 59 дүгээр тогтоолын хавсралтад заасан аргачлалын хүрээнд төрийн байгууллагын тоо мэдээ, тайлан, хөндлөнгийн судалгааны

байгууллага, мэргэжлийн холбооны судалгааны үр дүн, санал, зөвлөмж зэрэг бусад эх сурвалжид тулгуурлан зохих үнэлгээ, судалгааны ажлыг гүйцэтгэсэн.

Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл нь 3 зүйлтэй.

Хуулийн төсөлд дараах өөрчлөлтийг тусгалаа. Үүнд:

Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн хуулийн 8 дугаар бүлэг 38 дугаар зүйл. Гаалийн татвараас чөлөөлөгдөх бараа

38.1 дүгээр зүйл. “Гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулах дараахь барааг гаалийн татвараас чөлөөлнө” гэсэн заалтад дараах зүйлийг нэмсүгэй.

38.1.23 Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн зориулалтаар импортолж байгаа түүхий эд, үндсэн болон туслах материал.

Хуулийн төслийн 1 дүгээр зүйлээр Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн “Гаалийн албан татвараас чөлөөлөгдөх барааны жагсаалт” гэсэн 38 дугаар зүйлд 38.1.23 дахь заалтыг нэмж, оёмол бүтээгдэхүүний түүхий эд, үндсэн болон туслах материалыг гаалийн албан татвараас хугацаагүй чөлөөлөх.

2 дугаар зүйл 38.2 дахь хэсэгт “38.1.19” гэсний дараа “38.1.23” гэж нэмсүгэй.

Хуулийн төслийн 2 дугаар зүйлээр гаалийн татвараас чөлөөлөх оёмол бүтээгдэхүүний түүхий эд, үндсэн болон туслах материалын жагсаалтыг Засгийн газар батлахаар зохицуулсан.

Хуулийн төслийн 2 дугаар зүйлээр хуулийг дагаж мөрдөх огноог 2025 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр байхаар тусгасан болно.

3 дугаар зүйл Энэ хуулийг 2025 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Хуулийн төсөлд 2025 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөх хугацааг заасан тул Төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт орохгүй, улсын төсвийн бүрдүүлэлтэд ямар нэг сөрөг нөлөөлөл үүсгэхгүй гэж үзэж байна.